

گفتگوی با دکتر محمد نایی

آزمایشگاه به عنوان یار کمکی پزشکان در پیش‌بینی، تشخیص، درمان و مانیتورینگ بیماران است

امروزه هنگامی که هم میهنان برای آزمایشی به یک آزمایشگاه پا می‌نهند، و دروازه‌ی آزمایشگاه خود بخود باز شده و به او خوش آمد می‌گوید، شاید هرگز روزهای بسیار دشوار فعالیت‌های طاقت فرسای پیشکسوتانی همانند استاد دکتر آرمین و یا دکتر نایی به مخیله اشان خطور نکند. بدین روی برای آشنایی بیشتر خوانندگان با این پیشکسوتان، از آقای دکتر نایی درخواست مصاحبه‌ای در این باره شد و خوشبختانه این استاد تازنین هم پذیرفتند. در ادامه چکیده‌ای از این گفتگو تقدیم همکاران می‌شود.

دکتر محمد نایی جزء افرادی است که توقف ناپذیر است و با نگاهی کوتاه به زندگی و رزومه‌اش، می‌توان این موضوع را به خوبی درک کرد. دکتر نایی متولد سال ۱۳۱۴ شمسی در استان اردبیل، دارای دو فرزند و بازنشسته در سال ۱۳۷۴ از وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی است. وی دکترای داروسازی را از دانشگاه پزشکی تبریز و دکترای علوم آزمایشگاهی به همراه فوق‌لیسانس میکروبیولوژی و اپیدمیولوژی و مدیریت بیمارستانی را از دانشگاه میسیون آمریکا کسب کرده است. همچنین بورس تخصصی میکروبیولوژی را از آکادمی علوم میکروبیولوژی آمریکا دارد. از مشاغل آموزشی و اداری دکتر محمد نایی، می‌توان به ریاست دانشکده علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی، معاون آموزشی، پژوهشی دانشکده داروسازی دانشگاه تبریز، دستیاری آموزشی دانشکده میسیون، استادیاری میکروبیولوژی و ایمونولوژی دانشگاه‌های شیراز، تبریز و شهیدبهشتی، ریاست بخش میکروبیولوژی دانشگاه تبریز و شهیدبهشتی، ریاست آزمایشگاه‌های بیمارستان‌های شهدای تجریش، جرجانی تهران و امام حسین تهران نام برد. وی هم‌اکنون موسس بخش کلینیکال پاتولوژی و مدیرعامل آزمایشگاه پاتوبیولوژی آرمین با بیش از ۶۰ سال قدمت است.

بی‌گمان او یکی از پیشکسوتان علوم آزمایشگاهی است که گفتگوی ما با او و آگاهی از فعالیت‌های او، یادآور روزگارانی است که برای امروزیان دل‌پسند خواهد بود. گفتگو با وی را از تاریخچه آزمایشگاه آرمین و شادروان دکتر کمال‌الدین آرمین آغاز می‌کنیم. اگر به موزه آسیب‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران که در نوع خود بی‌نظیر است رفته باشید، نام کمال‌الدین آرمین را حتماً به عنوان بنیان‌گذار پاتولوژی ایران شنیده‌اید. دکتر آرمین در خرداد ۱۳۷۴ پس از هشتاد و یک سال عمر پر برکتش، دیده از جهان فرو بست و آزمایشگاه آرمین را به عنوان یادگاری از خود به جای گذاشت. دکتر محمد نایی در ابتدا با همراهی دکتر آرمین و به عنوان مسئول فنی شروع به فعالیت کرد و هم‌اکنون موسس و مدیرعامل آزمایشگاه پاتوبیولوژی آرمین است.

از سمت راست: دکتر بیژن روستا، دکتر کمال‌الدین آرمین، دکتر محمدنایی

☞ آقای دکتر لطفاً
بفرمایید آزمایشگاه آرمین از
چه سالی راه‌اندازی شد و چگونه
توسعه پیدا کرد؟

دکتر کمال‌الدین آرمین در سال ۱۳۳۳
این آزمایشگاه را در خیابان مشتاق
روبروی دانشگاه تهران تأسیس کرد.
در همان زمان به دعوت آکادمی بین
المللی پزشکی آمریکا رهسپار دانشگاه
جانز هاپکینز شد و در گروه بافت
پروفسورگای، به پژوهش روی بیماری
هوچکین پرداخت. سپس به انستیتو
پاستور در پاریس رفت و به دعوت

پروفسور ابرلین، مدتی را به مطالعه و تحقیق مشغول
بود. دکتر در برگشت به ایران به فعالیت خود جهت
انجام فعالیت‌های علمی در دانشگاه تهران پرداخت.
همزمان در آزمایشگاه پاتولوژی آرمین، به عنوان یکی
از نخستین آزمایشگاه‌های پاتولوژی ایران راه‌اندازی
کرد. دکتر آرمین در این زمان، مسئولیت‌های متعددی
در دانشگاه تهران از جمله ریاست دانشکده پزشکی و
دبیرکل سازمان نظام پزشکی تهران و البته مدیر گروه
پاتولوژی دانشکده پزشکی تهران را نیز عهده‌دار بود.
همچنین همزمان، ریاست آزمایشگاه بخش جنایی
شهرانی نیز به عهده دکتر آرمین بود. البته در این
فاصله زمانی، استادانی چون دکتر بهادری، دکتر کمالیان،
دکتر سجادی و دکتر دیباج، نقش مهمی را در مدیریت
آزمایشگاه آرمین در کنار خود دکتر آرمین انجام دادند.

دکتر نایی در ادامه سخنانش می‌فرماید: در سال ۱۳۵۴
که اینجانب مشغول فعالیت در آزمایشگاه بیمارستان
جرجانی بودم، دکتر بیژن روستا خراسانی که به تازگی
از سوییس با مدرک تخصصی پاتولوژی به ایران آمده
بود، از من خواست که به گروه علمی آزمایشگاه آرمین
بپیوندم. من نیز با توجه به حسن شهرت و خوشنامی
شادروان دکتر کمال‌الدین آرمین، بی‌درنگ پذیرفتم.
فعالیت را از آن هنگام همراه با دکتر آرمین، دکتر بیژن

روستا و دکتر علیرضا آرمین (پسردکتر آرمین) شروع
کردم و مدیر بخش کلینیکال شدم. این روند تا سال
۱۳۵۷ ادامه داشت تا این‌که دکتر علیرضا آرمین از این
جمع جدا شد و از ایران مهاجرت کرد.

در این سال‌ها با وجود حجم بالای کار آزمایشگاهی،
تعداد پرسنل محدود بود، به طوری که ۸ نفر در یک
واحد آپارتمانی مستقر بودند. در ادامه دکتر موفقی و
دکتر شهریار نظری به این جمع پیوستند. با درگذشت
دکتر کمال‌الدین آرمین در خرداد سال ۱۳۷۴، پاتولوژی
آرمین و در نگاهی بزرگتر، پاتولوژی ایران، مرد بزرگی
را از دست داد. هرچند پس از آن همراهان دیگری به
این جمع اضافه شدند، از آن جمله، دکتر مهران قاضی
مقدم، دکتر شهرام صانع و دکتر علی پوریاسین که هم
اکنون به همراه اینجانب و دکتر روستا ادامه دهنده راه
دکتر آرمین هستیم.

☞ آقای دکتر، لطفاً از روند پیشرفت و توسعه
فعالیت‌های آزمایشگاه در سال‌های اخیر برای
خوانندگان ماهنامه تشخیص آزمایشگاهی بفرمایید؟
همانطور که گفتم من و بیژن روستا از سال ۵۴ به شکل
تمام وقت، هم در دانشگاه شهید بهشتی مشغول تدریس
بودیم و هم به مدیریت آزمایشگاه آرمین می‌پرداختیم.

کرده‌ام. در دانشگاه‌های متعددی بودم و رشته‌ای که تحصیل کردم، میکروبی‌شناسی، انگل‌شناسی، ایمونولوژی و مدیریت آزمایشگاهی بود. من به تمام جوان‌هایی که می‌خواهند رشته پاتولوژی و پزشکی بخوانند، توصیه می‌کنم این رشته، رشته‌ای است که مخصوص خدمت به انسان‌ها است. سالیان زیادی است آزمایشگاه به عنوان یار کمکی پزشکان در پیش‌بینی، تشخیص، درمان و مانیتورینگ بیماران در حال فعالیت است و کسی بجز متخصصان

آزمایشگاه، از پشت صحنه آن با خبر نیستند. می‌توان گفت درآمد حاصل از این رشته هم در حد قابل قبولی است، ولی مطلبی که شما را خوشحال می‌کند خدمت به مردم است و همیشه این را در نظر بگیرید و سپس وارد این رشته شوید. حتما معتقد به قسم بقراط باشید. به این قسمی که خورده‌اید کاملاً اعتماد داشته باشید و روی آن بایستید، چون آن قسمی که ما می‌خوریم مربوط به کمک‌رسانی به هموعان است.

و به عنوان سخن پایانی:

در اینجا غزل شماره ۱۸۲ حافظ از زبان دکتر نایبی خوانده شد و در ادامه، سخن آخر در خصوص رسالت و نصیحت اخلاقی وی به مردم را از زبان وی شنیدیم: «اگر روزی بتوانیم سنگ کوچکی را در راه کمک به کسی از جای خود تکان دهیم، اگر نور امیدی بر قلب شخصی دلتنگ و ناامید بدهیم اگر در بیابان یا شنزاری، چاه آبی حفر نماییم. اگر در زندگی، غم و درد کسی را تسکین دهیم و بالاخره اگر بتوانیم اندوه فراوان کسی را به خوشی تبدیل کنیم؛ آن روز، مبارک بوده و روزی است که بیهوده نگذشته است.

نیک مرد آنکه نگردد دل او هرگز شاد

مگراز خاطر کس، بار غمی بردارد

به مرور نیروهای کاری و واحدهای این آزمایشگاه گسترش یافت، به طوری که اکنون دارای ۹ واحد: شامل بخش‌های پاتولوژی، سیتولوژی، هورمون، بیوشیمی، میکروبی‌شناسی، انگل‌شناسی و هماتولوژی و ژنتیک با ۱۰۳ نفر پرسنل است. از این تعداد ۱۴ نفر متخصص و پزشک وجود دارد. با آمدن علی پوریاسین، بخش ژنتیک مولکولی و PCR هم با مسئولیت خود ایشان اداره شد و به تازگی بخش ژنتیک انسانی با مسئولیت فنی دکتر محمد صابری راه‌اندازی شده است. شهرام صانع نیز مسئول فنی کل آزمایشگاه هستند.

من، مدیر عامل و در واقع مسن‌ترین متخصص این مجموعه هستم. با وجود ۸۴ سال سن، همچنان صبح زود سرکار حاضر شده و تا کارم تمام نشده به خانه باز نمی‌گردم.

نظر به این‌که موسسه آرمین، یک موسسه غیرانتفاعی، پزشکی خدماتی است، به اعتقاد بنده همه کارکنان و روسای بخش‌ها، باید نظارت مربوطه را روی کار خودشان داشته باشند و با یکدیگر در تعامل باشند. من در اینجا از همکاری تک‌تک افرادی که با ما در این مجموعه بوده‌اند تشکر و قدردانی می‌کنم.

نقشه راه ورود دانشجویان رشته‌های گوناگون علوم

آزمایشگاهی از نظر شما چیست؟

من دکتر نایبی به مدت ۳۷ سال در دانشگاه تدریس